

A BOCSKAI MÚZEUM 2019. ÉVI SZAKMAI MUNKATERVE

A muzeális intézményekről szóló 1997. évi CXL. törvény 42. § (1) bekezdés szerint: „A múzeum a kulturális javak tudományosan rendszerezett gyűjteményeiből álló muzeális intézmény, amely a kulturális javakat és a szellemi kulturális örökség elemeit tudományos, örökségvédelmi, oktatási és ismeretátadási céllal gyűjti, megőrzi, feldolgozza, kutatja és kiállítja, továbbá egyéb formákban közzé teszi. Tevékenységével elősegíti a természeti, társadalmi, művészeti, kulturális és tudományos összefüggések kutatását, megértését, nyomon követi azok jelenkori változásait és folytonos művelődésre ösztönöz.” Ennek megfelelően készült el a Bocskai István Múzeum 2019. évi munkaterve.

1. GYŰJTÉS

A múzeum alapfeladata a kulturális javak gyűjtése. A gyűjtés a vétel és ajándékozás jogügylete által valósul meg. A 2019. évben mind vételt, mind ajándék elfogadását tervezi a Bocskai István Múzeum. Jogszabály szerint a gyűjteménygyarapítás tárgyköréhez kapcsolódik a műtárgymozgatás, vagyis a múzeumi kölcsön és letét. Ezek folyamatos felülvizsgálata ugyancsak feladata az intézménynek.

1.1. Vétel

Tervezzük a Hőgyes utca 3. szám alatti ház tulajdonosa által felajánlott bútorok és egyéb eszközök, köztük egy értékes, 1850-es években készült, festett „tulipános láda” és egy századelős, datált mángorló megvásárlását. Szintén Hajdúszoboszlón találtunk egy, a 20. század első felében készített, alig használt löcsös kocsit, melyet a múzeumpedagógiai programoknál tudnánk hasznosítani. Ezt is szeretnénk megvenni. További gyarapítási lehetőséget jelent a 2019-ben megkezdni tervezett „műemléki felmérés”, melynek során ugyancsak számítunk műtárgyak felbukkanására. Rácz György egyik korai, „Kakasviadal” című alkotása is megvásárolhatóvá vált, így az év folyamán azt is szeretnénk megvenni.

1.2. Ajándékozás

Joseph Kádár özvegye, Zsoldos Vanda jelezte múzeumunknak, hogy a művészúr hagyatékából szeretne műtárgyakat és könyveket ajándékozni az intézménynek. Ennek pontosítása a következő hónapokban fog megtörténni.

1.3. Kölcsönzés, letét

A múzeumunkba letétként elhelyezett műtárgyak revízióját tervezzük a jogszabályi változások miatt (képzőművészeti gyűjtemény).

2. MEGŐRZÉS

A felgyűjtött műtárgyak a múzeumban először nyilvántartásba kerülnek, majd elkezdődik a szakszerű gondozásuk. A megőrzés magába foglalja a műtárgyvédelmet (=állapotvédelmet), vagyis a tisztítástól a restaurálásig terjedő feladatokat, és a vagyónvédelmet is. Mindezt a tevékenységet a 2019. évben is el fogja végezni a Bocskai Múzeum.

2.1. Nyilvántartási tevékenység

2.1.1. Tárgyi és segédgyűjtemények leltározása

A múzeum 2019-ben is folyamatosan vezeti a gyarapodási naplót és a leltárkönyveket. Idén tervezzük megvalósítani a textilgyűjtemény revízióját, vagyis ellenőrzését a jogszabályi előírásoknak megfelelően. Továbbá a képzőművészeti raktárrész rendezésével és az állandó képzőművészeti kiállítások ideiglenes lebontásával párhuzamosan a képzőművészeti tárgyak revíziójára is sort szeretnénk keríteni. (A Modern- és Rácz-kiállítások ideiglenes lebontása a Fejedelmi Kincstár építése miatt válik szükségessé.)

2.1.2. Fotózás, digitalizálás, szoftverhasználat

Az elmúlt években folyamatos volt a tárgyi és a segédgyűjtemények nyilvántartásainak digitalizálása, amit főként diák- és közmunkások végeztek. Így a papír formátumú leltárkönyvek immár excell táblázatban is szerepelnek. Idén fontos feladat lesz a digitalizált leltárkönyvek muzeológusok általi ellenőrzése, valamint a raktári, tárolási és kiállítási helyre vonatkozó adatokkal való kiegészítése. A raktári rend folyamatos fejlesztésével párhuzamosan fogjuk elvégezni a műtárgyak digitális fotózását. Idén kezdjük el a DEPO Muzeológia műtárgynyilvántartó szoftver használatát és műtárgyaink egy részét a megújuló honlapunkon is szerepeltetni tervezzük.

2.2. Gyűjteménygondozás

2.2.1. Raktárkörnyezet fejlesztése

A műtárgyak megőrzését szolgálja a megfelelő raktári környezet kialakítása. 2019-ben a nagyméretű adattári anyagok, dokumentumok, képzőművészeti alkotások elhasználódott papírtokjainak cseréjét tervezzük. A csere után sort kerítünk ezek szakszerű elhelyezésére a Salgó-polcokon. A tisztán fém alapú műtárgyak csatos műanyag tárolókba való elhelyezését is tervezzük. Az ideális műtárgykörnyezet kialakítását ebben az esetben szilikagéllel szeretnénk biztosítani. Az ún. Járási székhelyen lévő múzeumok szakmai támogatása keretében pályázni szeretnénk további egy klímaberendezés beszerzésére és beszereltetésére a textilraktárba, egy vegyszerszekrény beszerzésére a kezelőhelyiségbe, és tárolóeszközök (fényképtároló szekrény) cseréjére is. A csizmák, cipők, botok, fokokok, sétatálcák, mángorlók, csömöszölők és más, hasonló formájú műtárgyak részére textilzsákok varrását tervezzük, pályázati támogatás esetén. Szintén támogatásból szeretnénk fejleszteni a Bocskai u. 21. alatti iroda Salgó-polcrendszerét, hogy a leltározni tervezett műtárgyak ideiglenes elhelyezése is megoldott legyen.

2.2.2. Raktári rend fejlesztése

A műtárgyak szakszerű megőrzése, tárolása akkor ideális, ha biztosított a keresetőség lehetősége. Ehhez raktári rend szükséges, amit folyamatosan fejleszteni kell. 2019-ben részben átrendezzük a helytörténeti raktárrészt, így szükségessé válik a polcrendszer átszámozása. A képzőművészeti raktárrész jelenlegi fapolcait Salgó-polcokra cseréljük, így itt is szükség lesz a polcszámozás felhelyezésére. Ezzel párhuzamosan a műalkotások új tárolási helyeit is rögzítenünk kell a digitális nyilvántartásban. A textilraktár fiókjaiban is rendezni szeretnénk a műtárgyak tárolását. Az egész év folyamán végezni fogjuk a lekopott vagy olvashatatlan leltári számú műtárgyak beazonosítását, a leltári számok javítását, a műtárgyak polcra helyezését. Tervezzük a múzeumi szakkönyvtárban őrzött könyvek állapotának felmérését, sürgős esetben (pl. penész megjelenése esetén) a könyvek tisztítását, kezelését.

2.3. Műtárgyvédelem

A műtárgyak megőrzését nagyban segíti a műtárgyvédelem, vagyis a kulturális javak minél jobb állapotának fenntartása. A raktárrendezéssel együtt járó állapotfelmérés során folyamatosan szondázzuk, hogy a műtárgyak igényelnek-e bármilyen beavatkozást.

2.3.1. Tisztítás

Folyamatosan végezzük a raktárban lévő műtárgyak tisztítását, melyek közül a kiállításokra, vagy kölcsönbe szánt műtárgyak élveznek elsőbbséget. Így például 2019 nyarán a „1919 – Vörösteror Hajdúszoboszlón” című kiállítás műtárgyait fogjuk megtisztítani.

2.3.2. Konzerválás

A tisztított tárgyak általában konzerválást (állapot megőrzést segítő beavatkozást) igényelnek, így ez a munka is folyamatosan zajlik.

2.3.3. Restaurálás

2018-ban az NKA-tól nyert 700.000 Ft értékű támogatásból mezőgazdasági eszközök (ekeka-pa, kultivátorok, ekék, kukoricamorzsoló) restaurálására kerül sor egy fémrestaurátor megbízása által.

3. FELDOLGOZÁS–KUTATÁS

A múzeumnak, mint tudományos intézménynek fontos feladata az általa őrzött kulturális javak feldolgozása és kutatása. A kutatás eredménye az előadás és a publikáció által válik nyilvánossá.

3.1. Kutatómunka

A múzeum tudományos szakemberei, a muzeológusok folyamatosan végzik a múzeumi gyűjtemények feldolgozását, kutatását. Dr. Bihari-Horváth László múzeumigazgató (egyben néprajzkutató és történész) 2019-ben is folytatja a korábban megkezdett néprajzi kutatását a magyar parasztság hangjelző eszközei tárgyában. Ennek várható eredményei konferencia-előadások és tudományos szaktanulmányok lesznek. A múzeumigazgatónak fontos feladata a többi muzeológus kutatási témájának kijelölése és a külső kutatók megnyerése a múzeumban őrzött műtárgyak, vagy egyéb ismeretek (hajdúszoboszlói helyi értékek, szellemi kulturális örökség) kutatása és publikálása érdekében, melynek legfőbb fóruma a múzeum évkönyve. Nagy István történész-muzeológus 2019-ben is folytatja a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Történelmi és Néprajzi Doktori Iskoláján folytatott tanulmányait. Kutatási területe Hajdúszoboszló 20. századi turizmustörténete. Kutatásait elsősorban a Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltárában, valamint a Hungarospa Hajdúszoboszló Zrt. irattárában végzi az idén. 2019. május 7-én a Debreceni Egyetem történelem doktori iskolájának hallgatói előtt tart előadást a témában. Simándi László néprajzos muzeológus az Oxenweg-projektben megvalósuló „hajdú őrségváltás” kapcsán végez viselettörténeti kutatásokat. Sándor Eszter néprajzos muzeológus több régi lakóház „műemléki felmérését” tervezi (Hőgyes utca 3., Rákóczi u. 23/B, Fehér utca 10.), illetve szeretné felmérni a Köztemető és a Kárászhati temető (ill. a zsidó és római katolikus temető) fejfáit és sírköveit.

3.2. Publikációs tevékenység

3.2.1. Megjelenő könyvek

A múzeum a kutatási eredményeit elsősorban saját évkönyvében adja közre. Ennek megfelelően 2019 őszén tervezzük „A Bocskai István Múzeum Évkönyve V.” című kötet megjelentetését, melyre a NKA-tól egy kisebb pályázati támogatás is a rendelkezésünkre áll. Múzeu-

munk kiadásában jelennek meg Dr. Vincze Ferenc címzetes főjegyző „közigazgatás-történeti”, illetve „szubjektív visszaemlékező” kötetei, várhatóan május-júniusban. Joseph Kádár özvegyének, Zsoldos Vandának a kérésére múzeumunk fogja kiadni művész úr „élet-műkötetét”, várhatóan még az idei évben.

3.2.2. Megjelenő cikkek

Dr. Bihari-Horváth László – mint rendszerint, úgy idén is – a múzeumi évkönyvben fogja közölni a múzeum 2018. évi működésére vonatkozó cikkét. Nagy István történész-muzeológus 2019. június 30-ig készíti el a Hajdúszoboszló rövid történetéről szóló összefoglalóját egy, a „Jogszolgáltatás története Hajdúszoboszlón” munkacímet viselő, a debreceni törvényhatóság kiadásában megjelenő kötetbe. Tervezi publikálni továbbá a 2018. november 14-ei Levéltári Napokon prezentált előadása tanulmányváltozatát a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár Évkönyvének következő kötetében.

4. KIÁLLÍTÁS

4.1. Rendezendő állandó kiállítások

4.1.1. Fejedelmi kincstár

2019-ben tervezzük létrehozni az Oxenweg projekt keretében a Fejedelmi Kincstár elnevezésű állandó kiállításunkat. (A kiállítás létrehozásának pontos ideje függ a kiállítási épület létrehozásának idejétől, ami az önkormányzati közbeszerzés függvénye. Az elhúzódó építkezés a kiállítás 2020-ban történő megvalósulását vonhatja maga után.) A kiállítás fő paraméterei a következők:

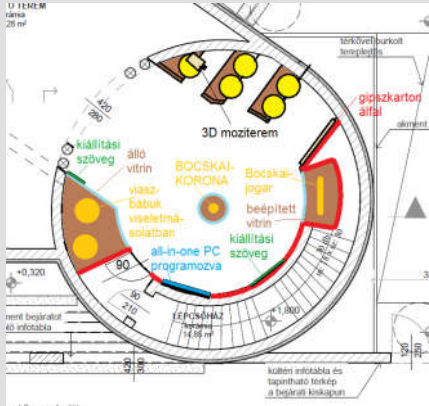
- a kiállítás típusa: állandó
- a kiállítás témája: Bocskai István fejedelem és méltóságjelvényei bemutatása, a hajdútelepítés ismertetése, emlékezés Thököly Imre fejedelemre
- a kiállítás helyszíne: Bocskai István Múzeum, 4200 Hajdúszoboszló, Bocskai u. 14.
- a kiállítás alapterülete: $43,7 \text{ m}^2 + 79,28 \text{ m}^2 = 123 \text{ m}^2$

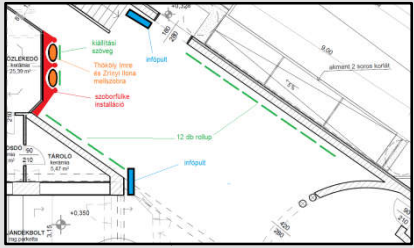
A kiállítás rövid szakmai tartalmi leírása:

A Fejedelmi kincstár változatos, interaktív és élményteli módon mutatja be Bocskai István erdélyi fejedelem kincseit és a szoboszlói hajdútelepítés történeti eseményét, amely máig az egyik legmeghatározóbb momentum Hajdúszoboszló város történetében. A kiállítás két nagyobb egységre különül.

A kincstár kör alakú termében Bocskai fejedelem és Halasi Fekete Péter hajdúkapitány viaszsobra, a Bocskai-korona, a Bocskai-jogar, és a Bocskai-zászló másolata lesz látható. A látogatás élményét fokozza, hogy a kiállítótér egy részében a hajdúk letelepítéséről, a város kialakulásáról, és a templomról szóló 3D film lesz megtekinthető. A gyerekek a kiállításban elhelyezett PC-n interaktív játékprogram segítségével ismerhetik meg az erdélyi fejedelmi udvarok világát.

A kör alakú kincstárteremből kilépve a látogató 12 roll-upon ismerkedhet a hajdútelepítések történetével, a hajdúvárosoknak az ország politikai, katonai és gazdasági életében, illetve a marhatartásban- és kereskedelemben játszott jelentős szerepével. A terem végében a városhoz kapcsolódó másik nagy fejedelem, Thököly Imre, és felesége, Zrínyi Ilona bronz mellszobra lesz megtekinthető.

TÉMÁK, ÜZENETEK, SZÖVEGEK	MŰTÁRGYAK, ESZKÖZÖK	TÉRBELI ELHELYEZÉS, INSTALLÁCIÓ
I. Fejedelmi kincstár 1. kincstár (43,7 m²) A Fejedelmi kincstár Bocskai István-nak, a hajdútelepítő erdélyi fejedelem-nek állít emléket, bemutatva a fejedelem személyéhez köthető kincseket, méltóságjelvényeket. Ezek közül a legjelentősebb az a töröktől kapott korona, melynek másolatát a terem közepén helyezünk el. Emellett megtekinthető lesz a fejedelem jogarának és zászlájának másolata. Magát a fejedelem alakját is felidézzük egy életnagyságú és a hiteles ábrázolások alapján rekonstruált viasszszobor formájában. A szobrot beöltöztetve, fejedelmi ruházatban mutatjuk be. A szobor a város életének egyik legfontosabb eseményét, a hajdúk letelepítését hivatott szemléltetni, vagyis az adománylevelét átnyújtásának fontos momentumát jeleníti meg. A fejedelem kezéből a fejedelem előtt térdelő Halasi Fekete Péter, hajdúkapitány veszi át az adománylevelet. Az ő alakját is élethű viasszszoborral idézzük meg. Viselete szintén rekonstruált, hajdútisztvi viselet. Tovább haladva egy all-in-one PC-hez érünk, melynek érintőképernyőjéről egy játékprogram vezérelhető. A program azt mutatja be játékos formában, hogy egy nemes ifjú hogyan lett apród a fejedelmi udvarban, s hogyan juthatott előre az „udvari ranglétrán”. Ehhez különböző próbákat kell kiállnia (feladatokat kell virtuálisan megoldania) a játékban résztvevőnek. A PC mellett helyezük el a kincseket ismertető szöveges nyomtatot. Ezt követően külön vitrinben tekinthető meg a fejedelem jogara. Majd egy kis „mozsarakba” érkezünk, ahol a 3D grafika segítségével látható lesz Szoboszló egykori templomerődje,	<u>újonnan készített, vásárolandó tárgyak:</u> 1. Bocskai-korona másolata 2. Bocskai-jogar másolata 3. Bocskai-zászló másolata 4. Bocskai István viasszszobra 5. Bocskai István fejedelmi viseletének másolata 6. Halasi Fekete Péter viasszszobra 7. Halasi Fekete Péter kapitányi viseletének másolata 8. három darab egyedi vitrin 9. három darab mozipad 10. projektor 11. vetítövászón 12. 3D film 13. all-in-one PC 14. konzol + keret PC-hez 15. játékprogram 16. feliratos nyomtatok, táblák <u>meglévő tárgyak:</u> 1. Bocskai adománylevelének másolata	 A kevésbé tagolt, a kiállítás al-egységei a falak mentén kerülnek installálásra. Ez alól kivételt képez a közepre állított vitrinben elhelyezett Bocskai-korona, amely a kiállítás fő attrakciója. Ez kényelmesen körbejárható. Miden további kiállítási anyagot a koronától 2,5 méter sugarú körön kívül helyezünk el. A bejárattól jobbra egy nagy méretű vitrinben két díszes öltözkű viasszszobor tekinthető meg, majd a tetőszintre vezető lépcső bejárata következik. A lépcső alatti térrészt gipszkarton álfallal zárjuk le Ezen az álfalon helyez- zük el a PC-t és a kincstárról szóló szöveges nyomtatot. Az álfalba építve, külön tárlóban mutatjuk be a Bocskai-jogar másolatát. A lépcső alatti félkör-ív végét szintén gipszkarton ál- fallal zárjuk le. Itt helyezzük el a „3D mozi” vetítövásznát, amely előtt egyszerre 5 ember tudja megtekinteni a városalapításról szóló filmet. A film megtekinté- se után lehet tovább haladni a következő terembe.

TÉMÁK, ÜZENETEK, SZÖVEGEK	MŰTÁRGYAK, ESZKÖZÖK	TÉRBELI ELHELYEZÉS, INSTALLÁCIÓ
vagyis egykori temploma a védfallal és a bástyákkal, illetve a város 17. századi belterülete a hajdúpalánkkal és hajdúk házaival. Ez a kiállítási egység tehát komplex tartalommal és modern élményekkel várja majd a látogatót, aki visszautazhat az időben, s elmerülhet a 17. század első felének világában.		
2. kiállítóterem (79,28 m²) A kincstárból kilépve egy nagyobb kiállítóterembe jutunk, ahol 12 roll-up ismerteti a hajdútelepítések történetét, a hajdúvárosoknak az ország politikai, katonai és gazdasági életében, illetve a marhatartásban- és kereskedelemben játszott jelentős szerepét. Ez a kiállítás tulajdonképpen egy vándoroltatható kiállítás, amely illeszkedik a projekt konzorciumi jellegéhez, vagyis számításba veszi, hogy egy-egy kiállítás nemcsak a megvalósítónál, de a partnereknél is bemutatható. Ehhez szolgáltat megfelelő technikai háttérrel a színes, szöveges roll-upok sorozata, amely könnyen összecsukszható, és szállítható. A kiállítás vándoroltatása esetén e térben egyéb időszakos kiállítások is megrendezhetők. A kiállítóter végében egy kiállítási egység keretében emlékezünk meg Thököly Imre fejedelméről, akit Hajdúszoboszlón választottak a kuruc hadak főgenerálisává. Mivel a múzeum már rendelkezik a Thököly fejedeleme feleségét, Zrínyi Ilonát ábrázoló mellszoborral, ezért a jelen projekt keretében elkészítjük Thököly Imre mellszobrát is, és a két szobrot együtt, egy kettős szoborfülkében mutatjuk be. A szobrok alatt elhelyezett feliratok ismertetik Thököly és Hajdúszoboszló kapcsolatát, illetve felidéznek Thököly és Zrínyi szerepét is.	<u>újonnan készített, vásárolandó tárgyak:</u> 1. roll-upok (12 darab) 2. infópult (2 db) 2. Thököly Imre fejedeleme mellszobra 3. feliratos nyomtatok (mellszobrok alá) 4. szoborfülke (2 db, speciális kivitelben) <u>megelevő tárgyak:</u> 1. Zrínyi Ilona mellszobra 	 A kiállítóter az épület főbejárata felől, az előtérből közelíthető meg. Innen nyílik a fejedelmi kincstár is, ahol a múzeumlátogatás tulajdonképpen elkezdődik. A kincstárból kilépve egy természetes fénytől elzárt, de mesterségesen jól megvilágított nagy kiállítóterbe lépünk, melyben a kiállítás a terem két oldal-fala mentén tekinthető meg. A terem végében helyezük el Thököly Imre és felesége, Zrínyi Ilona mellszobrát. Innen egy folyósón keresztül jutunk a Rácz György emlékszobába. A teremben két infópult (érintőképernyős terminál) is elhelyezésre kerül, melyek a látogatók tájékoztatását, és a kiállításhoz kapcsolódó (szöveges-képes) többtartalom bemutatását szolgálják.

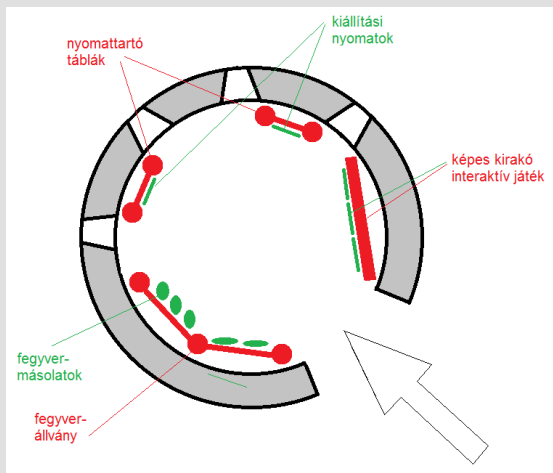
4.1.2. A templomerőd

Az Oxenweg-projekt keretében – remélhetőleg 2019-ben – lehetőségünk lesz a főtéren lévő templomerőd-maradvány saroktornyában egy kiállítás megvalósítására.

- a kiállítás típusa: állandó
- a kiállítás témája: A templomerőd története, szerepe a hajdúk katonai védelmében
- a kiállítás helyszíne: 4200 Hajdúszoboszló, Hősök tere
- a kiállítás alapterülete: 5 m²

A kiállítás rövid szakmai tartalmi leírása:

A kiállítás a hajdúk fegyvereit és harcmódorát, a templomerőd és a Szejdi-dúlás (1660) történetét mutatja be tartalmas, hiteles és interaktív módon, műtárgymásolatok és játékos eszközök segítségével.

TÉMÁK, ÜZENETEK, SZÖVEGEK	MŰTÁRGYAK, ESZKÖZÖK	TÉRBELI ELHELYEZÉS, INSTALLÁCIÓ
II. A templomerőd A templomerőd-maradvány az utolsó, eredeti állapotban fennmaradt „hírmondója” a hajdúk korának. Az erődfal megmaradt tornyában rendezendő kiállítás a hajdúk fegyvereit, és harcmódorát fogja bemutatni hiteles műtárgymásolatok és képes leírások formájában. A kiállításba belépve egy fegyvertartó állványon sorakoznak a hajdúk szűrő-vágó-, ütő- és löfegyverei, melyeket felügyelettel kézbe is vehetnek a látogatók. Mind az állvány, mind a szöveges nyomtatokat tartó táblák paravánszerűen lesznek kialakítva, mivel az épület falához való hozzáépítésük (beépítésük) sértené a műemlék védelmének szabályait. Ugyanezért nem használhatunk villanyáram igényű eszközöket sem. A kiállítási szövegek kitérnek a templomerőd történetére, és felidézik a Szejdi-dúlás pusztítását is, amely a város egyik súlyos kataklizmája volt. A	<u>újonnan készí- tendő, vásáro- landó tárgyak:</u> 1. fegyvertartó állvány (1 db) 2. kanócos puska másolata (2 db) 3. keréklakatos puska másolata (1 db) 4. szablya másolata (1 db) 5. tör másolata (1 db) 6. fokos balta másolata (2 db) 7. buzogány másolata (1 db) 8. lándzsa másolata (1db) 9. nyomattartó táblák (2 db) 10. kiállítási nyomatok 11. képes kirakó játék állványza- ton 12. kültérben elhelyezett in- formációs tábla	 A kiállítótér a Hősök tere felől közelíthető meg. A kiállítási technika elemei (fegyver-állvány, paravánok, interaktív játék) a toronyban kerülnek elhelyezésre, a köríves fal mentén, de nem ahhoz rögzítve (hiszen az épület szigorú műemléki védelem alatt áll), hanem önállóan álló elemekként. A tornyon kívül egy információs tábla jelezni a toronyhoz kapcsolódó őrsváltás alkalmait, és a kiállítás nyitva tartásának idejét.

TÉMÁK, ÜZENETEK, SZÖVEGEK	MŰTÁRGYAK, ESZKÖZÖK	TÉRBELI ELHELYEZÉS, INSTALLÁCIÓ
kiállítás befejezésekképp egy képes „kirakón” tesztelhetik memóriájukat a látogatók. (A kirakó egy képfalat alkot, amely 16 forgatható elemből áll. A háromszögletű elemekből három képet forgathatunk ki, melyek a hajdúk korabeli ábrázolásainak felelnek meg.) A kiállításhoz kapcsolódóan kerül majd megrendezésre egy történelmileg hiteles, hajdú őrségváltás, megfelelő alaki formákkal (vonulás, sorakozás, tisztelgés, posztolás, stb.). Az őrségváltáshoz a Bocskai fejedelem egykori testőrségét alkotó „kék darabontok” viseletének, fegyverzetének rekonstruálása is megtörténik.	<u>az őrségváltáshoz szükséges tárgyak:</u> 1. kék darabont hajdú viselet, 5 db (ez a következő elemekből áll: - 5 darab rövid csövű keréklátos puska másolata - 5 darab szablya tokkal, szíjjal - 5 darab süveg, ebből egy mádártollas forgóval - 5 darab dolmány - 5 darab nadrág - 5 darab öv - 5 pár deli csizma vagy saru)	

4.2. Rendezendő időszaki kiállítások

2019. áprilisában nyitjuk meg a „PASTEUR ÉS SEMMELWEIS NYOMDOKAIN. SZOBOSZLÓIAK A MAGYAR ORVOSTUDOMÁNYBAN” című időszaki kiállítást. (A kiállítás pontos ideje a megnyitó személlyel /magas rangú orvosprofesszorral/ való, jelenleg is folyó egyeztetéstől függ.) Az adott kiállítást elnyert NKA-pályázati támogatásból finanszírozzuk.

2019 júniusától újból látható lesz a RETRÓ-KIÁLLÍTÁS, melyet ismét a Bocskai u. 12. alatt rendezünk meg. (A kiállítás remélhetőleg 2019-ben

2019. szeptember 27-én tervezzük megnyitni a „1919 – VÖRÖSTERROR HAJDÚ-SZOBOSZLÓN.” című időszaki kiállítást, melynek finanszírozásához 2019. április végén nyújtunk be pályázatot az NKA-hoz. (A kiállítás megrendezése, és pontos ideje nagyban függ a pályázati eredménytől.)

2019. december 13-án Bódi Ildikó textilművész képzőművészeti kiállítását tervezzük megnyitni.

5. KÖZZÉTÉTEL, MŰVELŐDÉSRE ÖSZTÖNZÉS

A múzeum alapvető feladata az általa őrzött kulturális javak, illetve a hozzájuk kapcsolódó ismeretek és összefüggések közzététele. Tulajdonképpen ide sorolható a fentebb már részletelesen ismertetett előadás, publikáció és kiállítás is. Emellett azonban múzeumpedagógiai tevékenységgel és rendezvényekkel is közzé lehet tenni a múzeumi tartalmakat.

5.1. Múzeumpedagógia

A múzeum együttműködést folytat a Berettyóújfalui Tankerületi Központtal, amely nagyban támogatja a városi és térségi iskolák múzeumpedagógiai foglalkozásokon való részvételét. Ennek megfelelően intézményünk idén is az óvodások, az általános és középiskolások számára tervez foglalkozásokat tartani. 2019 tavaszán az általános iskolások az alábbi foglalkozások közül választhatnak:

Cím	Leírás
<u>1. A TAVASZI ÜNNEPKÖR JELES NAPJAI</u> A sorozat foglalkozásai csak a megadott időszakban kérhetők! 	- Típusa: Évkörhöz kapcsolódó foglalkozássorozat - 2019. február 15 - március 5. <u>Farsang</u> Szokások határon innen és túl: farsangi felvonulás, adománygyűjtés, táncmulatság. Jellemző farsangi ételek a Hajdúságban. Időjósítás. - 2019. március 6 – 14. <u>„Föltámadott a tenger...”</u> A zászló szerepe, a kokárda története. Nemzeti színek az egyenruhákban – ruhapróba. Toborzás Kossuth-nótákkal. Kossuth Lajos emléke a mondákban. - 2019. március 18 – április 18. <u>Hamvazószerdától húsvéthétfőig</u> Hagyományok a húsvéti ünnepkör idején (virágvasárnap, nagypéntek, húsvéthétfő) Mi kerül az ünnepi asztalra? Locsolóversek, tojásdíszítési technikák, böjti játékok, kakas-ütés. - 2019. április 23 – június 7. <u>Pünkösd</u> Pünkösdlés, pünkösdi királyválasztás, zöldágjárás, párválasztó szokások, rabjárás, hesspávázás. - Időtartam: 45 perc - Korosztály: 1–8. osztály

2. „TESSÉK, TESSÉK, JÓ PORTÉKA...”

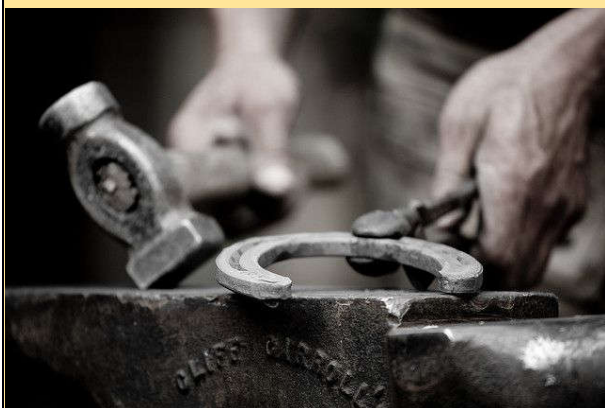
- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás

- **Témája:** Időutazásunk során a múlt század piacterén találjuk magunkat, ahol a nádudvari fazekasmester portékái, Tornyai János vándorköltő rímbe szedett hírei, és a kovácműhelyből „kihallatszó” munka ütemes ritmusa a híres szoboszlói piacok és vásárok hangulatát idézik meg. Alkudozás, árumustra, vásári kikiáltók, mutatványosok, sőt a helyi pletyka sem kerülheti el a figyelmünket. Nézzünk be együtt a tavaszi vásárba!

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 1 – 8. osztály

3. VASVERŐK NYOMÁBAN

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás

- **Témája:** A város múltjában nagy szerepet játszó kovácmesterség eszközeit egy berendezett műhelyben ismerhetik meg a diákok. Kiderül, hogy mire szolgál a tűzpad, a patkolóbak, a szekérvasalat. Melyik a füstfogó, az üllőbetét, a szerszámfogas. Fény derül arra is, hogy mit jelent a *Fohászkodik, mint a kovácsfűjtató*. szólásunk. Majd megismerjük a lópatkolás munkafolyamatait. A végén pedig meglátjuk, hogy kiből válhatna ügyes kovácsinas.

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 1 – 8. osztály

4. LAKÁSKULTÚRA DÉDSZÜLEINK KORÁBAN

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás

- **Témája:** Kik voltak a dédszüleim? Milyen ruhát hordtak? Kényelmes bútorok között éltek? Milyen ételeket ettek? Mivel töltötték az idejüket, ha még áram sem volt? Sok-sok kérdésre keressük közösen a választ, miközben bepillantunk a múlt század elejének parasztpolgári otthonába. Családfát készítünk, ruhát próbálunk, fotózkodunk és egy képzeletbeli utazást teszünk a múlt század eleji mezővárosba.

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 1 – 8. osztály

5. EGY EMBERŐLTŐ ÁLLOMÁSAI

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás

- **Témája:** Az ember életét végigkísérő fordulópontokhoz (születés, házasság, halál) kapcsolódó szokásokat elevenítjük fel az állandó kiállítás segítségével. Megismerjük a jellegzetes tárgyakat: a komaszilkétől a vőfélyszalagon át a fejfákig. Hallhatunk bölcsődalokat, vőfélyverset, sirató éneket. Szóba kerülnek babonák, hiedelmek, jellegzetes színek. Végül pedig hímző mintalapot készítünk saját monogrammal.

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 1 – 8. osztály

6. CSERÉPEDÉNYEK KÖZÖTT

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás

- **Témája:** A kiállított cserépedények között megkeressük a szilkét, a butellát, a kantát, a kalapos korsót és a bodont. Azt is megtudhatjuk, hogy mit mire használtak ezeket az edényeket. De vajon mitől és miért fekete a nádudvari kerámia? Hogyan készül a sikálásos díszítés? A motívumok megismerésével mi is tervezünk díszítést a cserépedényekre.

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 1 – 8. osztály

7. „BE VAN AZ ÉN SZŰRÖM UJJA KÖTVE”

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás

- **Témája:** A foglalkozáson arra keressük a választ, hogyan éltek elődeink a pusztán. Az őshonos állatainkat (szürke marha, rackajuh, mangalica, lovak) őrző pásztorok és kutyáik benépesítik képzeletben a termet. Ki-kivel hozza jellegzetes viseletét, eszközeit. Szó lesz Czinege számadó grófságáról is. A pásztortűz fénye mellett pedig dalok, mesék hangoznak fel. A 7-8. osztályosokkal pásztorszényt készítünk, amit magukkal is vihetnek a diákok.

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 1 – 8. osztály

Az óvodások számára az alábbi foglalkozásokat tervezzük megtartani:

Cím	Leírás
<u>1. A TAVASZI ÜNNEPKÖR JELES NAPJAI</u> A sorozat foglalkozásai csak a megadott időszakban kérhetők! 	- Típusa: Évkörhöz kapcsolódó foglalkozássorozat - 2019. február 15 - március 5. <u>Farsang</u> Megismerkedünk a farsangi gólya- és kecskealakoskodással, medvetáncoltatással. Bemutatjuk a párválasztás szokásait, tréfás csúfolókat adunk elő, de a kakas-ütést, és hagyományos népi játékokat is kipróbálunk. - 2019. március 6 - április 18. <u>Böjti játékok</u> A gyerekek megismerkednek Konc király és Cibere vajda történetével, örökös harcával, s bele is bújhatnak maskaráikba. A foglalkozáson hagyományos népi játékokat is tanulunk (kapus játékok, mancsózás). - 2019. március 6 – 14. <u>„Éljen a magyar szabadság”</u> A foglalkozás célja a kisgyermekek nemzeti identitás tudatának erősítése az 1848/49-es forradalom és szabadságharc tükrében. Kokárdát és huszárcsákót készítünk, s bemutatjuk az 1848-as huszárvisetletet. - 2019. április 1 – április 18. <u>Húsvéti locsolkodás</u> A gyerekek megismerkedhetnek a húsvét szokáshagyományaival, a húsvéti locsoláshoz kapcsolódó hiedelmekkel, a tojásdíszítés technikáival. Kipróbálhatják a zöldágjárást és a természet megújulását jelképező énekes játékokat. - Időtartam: 60 perc
<u>2. „KIPP-KOPP KALAPÁCS...”</u> 	- Típusa: Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás - Témája: A néprajzi kiállítás kovácsműhelyében a gyermekekkel megismertetjük a kovácsok ősi mesterségét. műhelyberendezését, szerszámaikat. Bepillantást nyerhetnek a lópatkolás tudományába és Göblyös Lajos egykori szoboszlói kovácsmester munkásságába. Dramatikus játék során kipróbálhatják a mester és inas páros kalapácshasználatának ritmikus összjátékát. - Időtartam: 45 perc

3. PÁSZTORKINCSEK

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás
- **Témája:** A gyermekeket a hagyományos juhtartással és juhászattal ismertetjük meg a foglalkozáson. A juhászok életmódjának, munkájának, viseletének bemutatása után dramatikus játékokon keresztül pillanthatnak be a terelés fortélyaiiba. Sorra vesszük a juh haszonvételi módjait, majd a fiatalok maguk is gyapjúfeldolgozásba kezdhetnek, ugyanis apró nemeztárgyakat (karkötő, labda) készítünk a múzeumi óra végén.
- **Időtartam:** 45 perc

4. ÉLET A PARASZTHÁZBAN

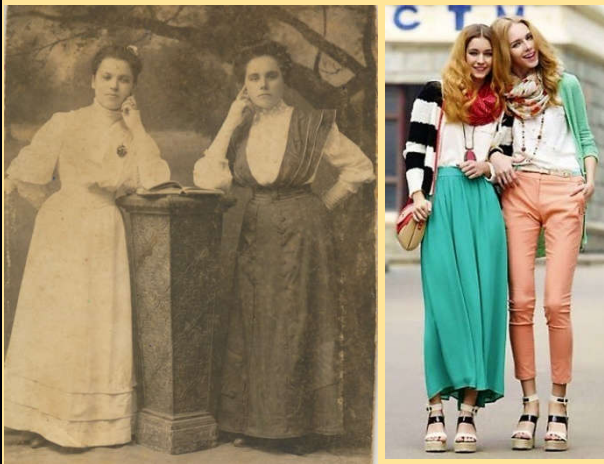
- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás
- **Témája:** A gyermekeket játékos formában ismertetjük meg a hagyományos parasztház berendezéseivel, használatuk módjával. Használatuk módjával. A „Jöhet a cica, megsült a hurka” játék és a „Cipósütés” mondóka segítségével megismerhetik a kemence működését és a kenyér-, rétes-, béles-, pogácsa süteményt.
- **Időtartam:** 45 perc

5. „KOMATÁLAT HOZTAM...”

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás
- **Témája:** A néprajzi kiállításunkban bemutatjuk a gyermekeknek a bölcsőt és a komaszilkét, s a születéshez, kisgyermekkorhoz kapcsolódó szokásokat ismertetjük meg velük. A bölcsőben ringó babának álldigáló-járdigáló rigmusokat, höcögdetőket, tapsoltatókat mondókázunk. Megelevenítjük a komázás hangulatát a „Komatálat hoztam...” kezdetű dallal, melyet táncmulatság követ népzenei dallamokkal.
- **Időtartam:** 45 perc

A középiskolások számára is új foglalkozások kerültek kidolgozásra a 2018/19. tanév tavaszi félévére. Ezek közül az alábbiakat tervezzük megtartani a Hőgyes, a Közgazdasági, és a Bocskai középiskoláknak:

Cím	Leírás
1. HAJDÚ-DIVAT 	- Típusa: Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás - Témája: Érdekes információk, képek és viseletrekonstrukciók segítségével megismerkedünk a hajdú ősök által különböző korokban viselt öltözetekkel. Mit árult el viselőjéről a ruházata? Milyen anyagokat használtak fel ruháikhoz? Mi számított „trendinek”, milyen tényezők formálták a korabeli divatot? Ezek mellett sok más kérdésre is választ kapnak a tanulók, végül napjaink divatjával is összevetjük ősünk öltözködési szokásait. - Időtartam: 45 perc - Korosztály: 9-12. osztály
2. CSALÁDBAN MARAD 	- Típusa: Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás - Témája: A foglalkozáson a hagyományos családszerkezettel és rokonsági kapcsolatokkal foglalkozunk. Megvizsgáljuk milyen volt a régi idők családmodellje és hogyan változott az idők során. Ki hol helyezkedik el a családfán, milyen rokonsági kapcsolatok vannak a családban és hogyan nevezzük ezeket? Életünk alapvető közege a család, mégis számtalan érdekességet rejt a téma, melyeket közösen fedezünk fel a diákokkal. - Időtartam: 45 perc - Korosztály: 9-12. osztály
3. AZ ÉLET LÉPCSŐJE 	- Típusa: Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás - Témája: Az új állandó néprajzi kiállítás „Az élet fordulói” című egységében megismerkedünk a századforduló körül élt emberek életének legfontosabb állomásaival. A megszerzett ismeretek és a látottak alapján összevetjük a mai emberek életútját ősikével. Csoportos feladat keretében elkészítjük a modern élet lépcsőjét, foglalkozunk az életutak, életcélok változásával, családfákkal is. - Időtartam: 45 perc - Korcsoport: 9-12. osztályosok

4. PÁSZTORÓRA

- **Típusa:** Az állandó néprajzi kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás
- **Témája:** Állandó néprajzi kiállításunk Pásztorkincsek című egységében megismerkedhetünk a szoboszlói, hortobágyi pásztrok viseletével, tárgyi kultúrájával. De vajon milyenek voltak azok az emberek, akik egykor a kiállított tárgyakat viselték, használták? Hogyan hatott sajátos életmódjuk gondolkodásukra, jellemükre, művészetükre? Érdekes, tanulságos, sokszor humoros anekdoták, történetek kerülnek feldolgozásra foglalkozásunk során.

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 9-12. osztály

5. BOCSKAI ÉS A HAJDÚK

- **Típusa:** Az állandó helytörténeti kiállításhoz kapcsolódó foglalkozás

- **Témája:** Foglalkozásunkon állandó helytörténeti kiállításunk segítségével mutatjuk be Bocskai István korát és mai napig élő kultuszát. A diákok megismerhetik Bocskai életét és korát, a hajdútelepítés történetét, s a nagy fejedelem hagyatékát. Felpробálhatják a hajdúvitézek viseletét, kézbe vehetik fegyvereiket, majd pedig megmérkőzhetnek „Bocskai Activity”-ben.

- **Időtartam:** 45 perc

- **Korosztály:** 9-12. osztály

5.2. Múzeumi rendezvények

A múzeum a következő rendezvények megvalósítását tervezi a 2019. évre:

2019. március 19. – Cselekvő közösségek konferencia

2019. április második fele – Hőgyes–Kenézy időszaki kiállítás megnyitója

2019. június 7. – a Tájházzövetség elnökségi ülése

2019. június 22. – Múzeumok éjszakája (RETRO tematika), Zenés nyári esték I. (retro)

2019. július 6. – Zenés nyári esték II. (blues)

2019. július 20. – Zenés nyári esték III. (jazz)

2019. július 25. – Emléktáblaavatás (Joseph Kádár)

2019. augusztus 10 – Zenés nyári esték IV. (népzene)

2019. szeptember 27. – „1919 – Vörösteror Hajdúszoboszlón”c. időszaki kiállítás megnyitója

2019. októbertől novemberig – őszi múzeumpedagógiai évad

2019. november 15. – Fejedelmi Kincstár megnyitója (feltéve, hogy az épület addigra elkészül)

2019. december 4. – Emléktáblaavatás, emlékkiállítás készítése (Juhász Imre)

2019. december 13. – Képzőművészeti kiállítás megnyitója (Bódi Ildikó textilművész)

6. FORRÁSTEREMTÉS

Jelen, szakmai beszámolónak nem célja az intézményi költségvetés ismertetése, mivel azt a tisztelt bizottság és képviselő-testület megismerhette a 2019. évi költségvetési rendelet megalkotásakor. A múzeum a képviselő-testület által jóváhagyott költségvetés szerint gazdálkodik. Ezért itt csak röviden azokra a pályázati forrásokra térek ki, melyeket az év folyamán tervezünk megszerezni:

Az önkormányzat kulturális keretéből a Zenés nyári esték és a Lituus Quintett előadásaira szeretnénk legalább 500.000 Ft értékű támogatást szerezni.

A Nemzeti Kulturális Alaphoz 2019 április végén szeretnénk pályázatokat benyújtani. Célunk, hogy időszaki kiállításra (1919 – Vörösteror), kiadványra (évkönyv), restaurálásra (nagykapu), és műtárgyvásárlásra (festett láda, bútorok) nyerjünk támogatást, összesen mintegy 500.000– 1.000.000 Ft értékben.

Idén is pályázni tervezünk az Emberi Erőforrások Minisztériumának járásszékhely múzeumi támogatására, melyből az intézmény szakmai munkáját (műtárgyvédelmet, digitalizálást) segítő eszközök beszerzését szeretnénk megvalósítani. Reményünk szerint 1.500.000– 2.000.000 Ft értékű támogatást fogunk elnyerni.

A minisztérium másik múzeumszakmai támogatás, az ún. Kubinyi Program keretében új állandó kiállítás létrehozására tervezünk pályázni. Az elnyerni tervezett 10.000.000 Ft értékű támogatásból a retró-gyűjtemény állandó kiállítását szeretnénk megvalósítani.

Összesen tehát maximum 13,5 millió forint értékű támogatás megszerzését tervezzük.

2019. április 5.

Dr. Bihari-Horváth László, sk.
múzeumigazgató főmuzeológus,
kulturális szakértő